

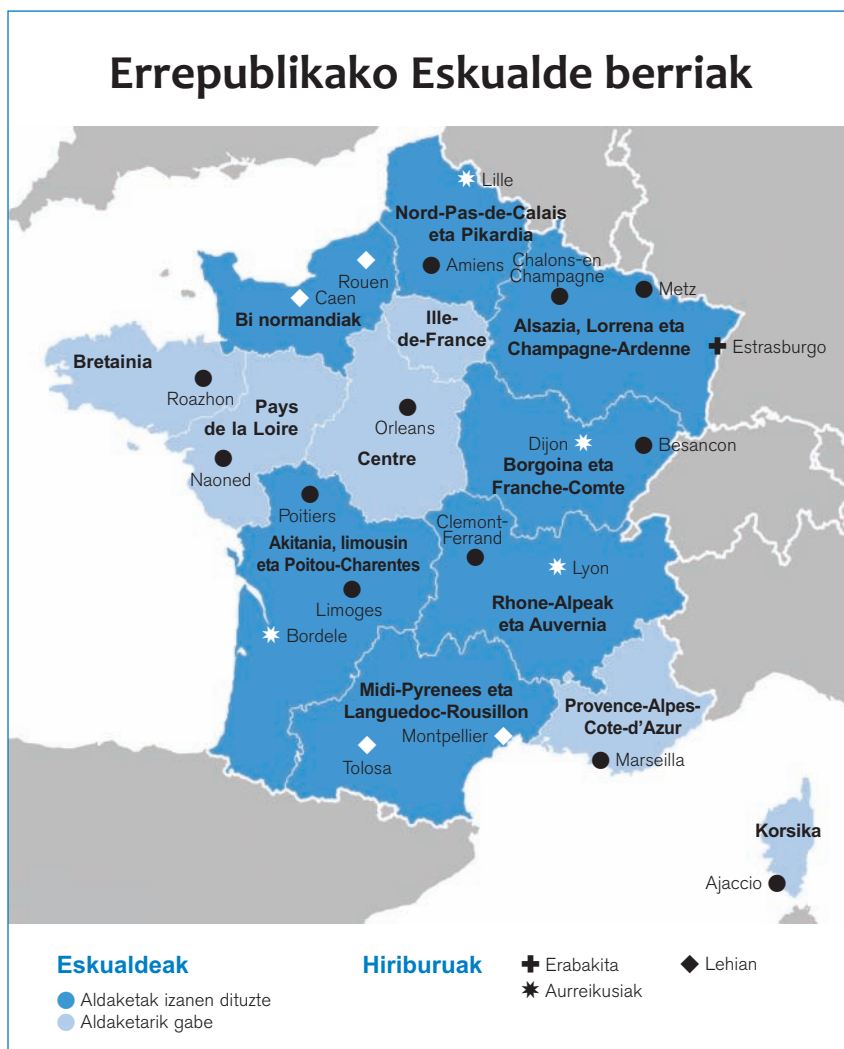
Aro politiko berriko mapa egokitzeko arazoak ditu Hexagonoak

Frantziako Legebiltzarreko diputatuak eta senatariak Estatua deszentralizatzeko lanean ari dira. Iaz hainbat lege onartu zituzten eta aurten ere berriak espero dira. Eskualdeen mapa berriak 2016ko urtarrilean osatuta izan behar luke. Eskualdeak berritu ondoren, departamenduaren eredia ere aldatuko omen da. Hona jarraian, 2015era begira egindako kronika.

| MIKEL ASURMENDI |

DESZENTRALIZAZIO LEGEA François Mitterrand presidentearen garaian hasi zen lantzen. Errepublikako lurraldetasunari, erakundeei eta hauen funtzionaltasunari dagokie. Errepublikako eskualdeak (erregioak) 22 dira gaur egun. Eskualdeen mapa hori 1964n egin zen. 2016ko urtarrilaren 1ean, berriz, 13 izanen dira. Hau da, eskualde zabal eta anitz hauek are zabalagoak eta anitzagoak izanen dira orduetik aitzina, Hexagonoko herrialdeen nortasuna are lausoago geratuko da mapa berrian. Eta horien artean, Euskal Herria. Mapa berria ez da guztiz bukatua, ezta eskualdeetako erakundeen eskumenak zehaztuak ere.

Eskualdeen lege berriaren lehen proposamena iazko ekainean egin zen Frantziako Legebiltzarrean. Asanblea Nazionaleko diputatuak mapa berriaren proiektua berretsi zuten. 277k alde egin zuten eta 252k aurka. 33 abstentitu ziren. Iaz, 50 diputatu pasa ziren aurkako en multzora. François Hollande presidentearen deszentralizazio politikak ataka are eta estuagotik iragan beharko du aurten. Lege berria diputatuak eta senatariak adostu behar dute, baina orain arte ez dira bat etorri. Senatariak 15 eskualde aurreikusi zuten eta diputatuak 13. Eskualdeetako mapa, eta hiriburuak zein izanen diren ez da trenkatu oraindik (ondoko mapan dituzu ikusgai). Uneon, hiriburuaren izendatzea da jokoan. Senatariak eta

diputatuak osatutako batzorde parekideak adostasuna erdietsi izan ezean, diputatuak ebatziko dute maparen egitura.

Ipar Euskal Herriaren geroa

Akitania izan da Ipar Euskal Herriaren eskualdea Hexagonoaren egitura: Gironde (Bordele da hiriburu,

EH Bai mugimendu zabala berrosatzeko xedetan

EZKER ABERTZALEAREN ildo nagusiak batzen dituen siglak dira EHB: iparraldean EH Bai, hegoaldean EH Bildu. Koalizioa izatetik mugimendu zabala izateko jaidura agertu dute azken urteotan ezkerreko alderdi abertzaleek. Izan ere, iraganeko politika bertikala egin beharrean, politika horizontalagoa lantzea eskatzen ari dira herritarrak. Iparraldeko abertzaleek aitzina hartu dute, EH Baik iazko abenduan egin zuen biltzar eratzailan lehen furratsa eman zuen. Biltzarrean, oinarri politikoak finkatzeaz gain, EH Bairen zuzendaritza berria izendatu zuten, baita Ipar Euskal Herriaren ezagupen instituzionalari buruz duten jarrera zehaztu ere.

Egiari zor, biltzarrean hartutako erabakiak ez dira hedabideetara iritsi. EH Bairen ildo nagusiak AB eta Sortu dira. Funtsean, EH Bai (2007an eratua) ezker abertzalearen iraganeko (2002an) zatiketa konpontzeko eratu zen, baita iraganeko zauriak arintzeko ere. ETAREN amaierak ezker abertzaleko ildo ezberdinen aldeak murrizten lagundu du, dudarik gabe. EH Baik gatazka politikoaren konponbidez egin dituen gogotak eta haren jarrerak koalizioa –mugimendu zabala bilakatzeko bidean– batu eta indartu egin du ezker abertzalea. Areago, ezker abertzaleak Iparraldean sinesgarritasuna irabazi du. Horren lekuko da Baionako Agiria. Tokiko alderdi guztiek, ñabardurak ñabardura, hutsunerik hutsune, ezker abertzaleak sustatuta-

ko Gernikako Akordioa edota Aieteko Konferentziari sostengua ekarri diote. Besterik da Ipar Euskal Herriaren bilakaera instituzionalaren aurrean EH Bai osatzen duten alderdiek duten jarrera. Iraganeko Euskal Departamenduaren aldarrikapena, Lurralde Elkargoa bilakatu zen azken urteotan, Batera plataformaren gidaritza zabalaren pean. Alabaina, 2013an, Pierre Andre Durand prefeta berriak Lurralde Elkargoaren ideia burutik kentzeko esan zien aldarrikapenaren bultzatzaileei. Prefetak Ipar Euskal Herriaren egituratze instituzionala Herri Elkargo aukera berriaren bidez gauzatzea proposatu du.

Egiari zor, Frantziako Estatuaren jarrera ez da ustekabekoa izan. Ustekabe handia Sortu alderdiak eman zuen hauxe adierazi zuenean bere azken (iraillean) biltzar nagusiaren ondoren: “Herri Elkargoaren opzioa berezko estatus instituzionala irabazteko baldintzak indartzeko gisan ikusten dugu”. Iraganak iragan, datorren martxoan izanen dira departamenduetarako hauteskundeak. Biarnesak eta euskaldunak batzen dituen departamendurako azken bozak lirateke, aro politiko berri baten boz esanguratsuak, iraganaren eta geroaren boz mugarririk iparraldeko ezker abertzalearen etorkizunerako, baita EH Bai mugimenduaren sendotze bidean ere. Halaber, EH Bairen ibilbide berria eredu lagungarria izan liteke hegoaldeko EH Bilduren bilakabidean.

240.000 biztanlerekin), Pirinio Atlantikoak, Dordoinia, Landak eta Lot-eta-Garona departamenduek osatua. Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Zuberoan 289.000 biztanle dira. Pirinio Atlantikoak departamenduan dago Bearnoarekin batera (Paue da hiriburua, 85.000 biztanlerekin), berezko lurralde ezagutzarik eta izenik gabe. Eskualde berriaren izena Akitania, Limousin eta Poitou-Charentes izan liteke 2016tik aitzina. Bordele izango luke hiriburua. Besteak beste, eskualde horren aurrekontua handiena baita: 1,4 milioi eurokoa. Beste bi eskualdeek, hurrenez hurren, 660 eta 460 milioiko aurrekontua dute. Eskualde berriak 5,8 milioi biztanle izango lituzke. Euskal Herriaren eza gutza eta nortasuna are lausoago izanen dira, beraz. Kontseilu berriak 183 kide bilduko ditu.

Ezkerreko, zentroko eta eskuineko alderdiek beren interesen araberrako borrokan diharduten bitartean, herrialde txikietakako espresio politiko gutxituak hauteskundeetan

nola moldatuko diren ikuskizun dago. Euskal alderdi abertzaleen aukerak, adibidez, orain arte mugatuak baziren, aurrerantzean ez dira aiseago zertuko. Ipar Euskal Herria ez da berezko lurralde gisara agertzen ez den bakarria. Britainiarrek, esaterako, ez dute lortu eskualde bakarrean biltzea. Pays de la Loire eta Britainia eskualdeak bakarria izatea aldarrikatu dute historikoki britainiar nortasunaren aldeko alderdiek. Deszentralizazio lege

Politikari askok harriduraz ikusi du Eskualdeen Mapa gauzatzeko lege berria osatzeko modua. Azken urte honetan hartutako erabakiak fite eztabaidatuak izan dira, doi-doi aztertutak

berriak, II. Mundu Gerraren ondoren bi eskualdetan zatitutako Britainia batzeko bidea errazten zuela pentsatu izan dute. Legeak lege, Frantzia zentralizatuaren aldeko alderdiak legea beren alde paratzeko trebeagoak eta indartsuagoak direla ageri da berriz ere.

Alsaziarrak, berriz, eskualde bakarrean bilduta bazeuden ere, Lorrena eta Champagne-Ardenne-ekin batuko dituzte. Alsaziarrak kalera atera ziren manifestatzera urte hondarrean. Estrasburgok segituko du hiriburua izaten. Gaitzerdi. Amaitu gabeko mapan izendatua dagoen hiriburu bakarria da.

Korsika da eskualde esanguratsua Frantziako egituraketan. Eskualde berrien legeak ez du orain arte bere izaera aldatuko. Orobat, itsasoz harandiko beste lau eskualdeek (DOM-TOM izendatua) berdin jarraituko dute. Korsikarrek, alabaina, Estatutu bereziko lurralde kolektibitatea (elkargoa) osatzen dute, berezko izaeraren ezagutza.

EH Bai-ko kideek orain arteko koalizioa ezkerreko mugimendu bateratua bilatzeko emandako urratsak azaldu dituzte hil honetan, Baionan.

Departamenduetako bozak

Datorren martxoaren 22an eta 29an egingen dira departamenduetako hauteskundeak. Ondoren, aspaldiko iragarpena betez gero, Frantziako departamenduak desagertuko dira. Urte honetan halaber, abenduan, orain osatzen ari diren eskualdeetan hauteskundeak egingen dira. Politikari askok harriduraz ikusi du Eskualdeen Mapa gauzatzeko lege berria osatzeko modua. Azken urte honetan hartutako erabakiak fite eztabaidatuak izan baitira, doi-doi aztertuak. Batek baino gehiagok horren arrazoia honela adierazi du: iragan abenduan legea onetsi izanak badu zerikusia aurtengo eskualdeetako hauteskundeak abenduan egin izatearekin. Izan ere, lege bat onartzen denetik hauteskundeak egin ahal izateko urte batek iragan behar du gutxienez. Zenbait sektore politikoren iritziz, lege berri horren gauzpena ez dagokio bere burua goi-mailako demokraziatzat jotzen duen estatu bati. Alegia, ez da eredugarria. Mapa tarrapatata diseinatu izan dela begi-bistakoa izateaz gain, eskualde berriek izanen dituzten eskumenak ez dira zehaztu orainokotan. Euren funtzioak ere ez dira ageri lege berrian, ezta ondorioz, departamenduen ordezkari izanen omen diren ordezkari erakundeak ere. Hots, Senatuan aztertzen ari diren departamenduen eskumenak nola iraganen diren eskualde berrien instituzio berrien funtzioetara, baita nola egokitzuko diren ere. Frantziako Gobernuak argitu beharko du zein diren deszen-

tralizazioaren helburu nagusiak: deszentralizazioaren xede nagusiaren hirugarren atala deritzana. Departamenduen ordezkari Herri elkargoaren egitura bolo-bolo zabaldu da azken urteotan, baina inork ez daki zertan funtsetan den. Ez dezagun ahantzi ere, deszentralizazioaren politikan metropolitarako Polo ereduak deriztatenak ere aurreikusitako direla.

Tokiko politikariak Parisko nagusiek esango dutenaren zain egon ohi dira. Horixe da euren ezaugarrietako bat

Deszentralizazioa

Deszentralizazioa eta egituratze berria ulertzeko Ipar Euskal Herriko bi senatarien aburuak ezagutzeko besterik ez dago. Jean-Jacques Lasserre senatari zentristaren hitzetan, eskualdeen mapa berriaren legea eztabaidatu denean Ipar Euskal Herria ez da aipatu izan behin ere. Halaber, berak lege kontuak ez dituela menperatzen esan du. Besteak beste, eskumenen zehaztapena, hala herri nola hirien arteko harremanak adostu beharko dira deszentralizazioaren hirugarren atala delakoaren markoan. Kontraesanak ez dira gutxi: deszentralizazioaren azken atalaren atarian daude, eta hasiera batean daudela diote ere bai.

Tokiko parlamentari sozialistak, Colette Capdevielle eta Sylvie Alaux parlamentariak, eskumenak ezagutzeko zain daude. Frédérique Espagnac senatari sozialistak zer esana izan beharko luke. Alta, tokiko politikariak Parisko nagusiek esango dutenaren zain egon ohi dira. Horixe da euren ezaugarrietako bat.

Baionako Unibertsitateko Zuzenbide irakasle Eneritz Zabaleta Eskualdeen mapa berriaz mintzatu zen urte amaieran. Besteak beste, hauxe erran zuen: “Ipar Euskal Herria gaur egun baino lurralde handiago batean ariko da. Lehen galdua zegoen eta orain are galduego ikusten dut”. Pirinio Atlantikoko Durand prefetak Ipar Euskal Herriari begira proposatutako Herri elkargoaren kariz, berriz: “Legea zehaztuta ikusi gabe, ezin da deus berririk esan”. Beraz, herri elkargoaren proposamenak Batera plataformaren Lurralde elkargoaren proposamenari aitzina hartu dio. Berriki, Baterak prefetaren Herri elkargoaren proposamenari baietza eman dio urrats gisa, Lurralde elkargoaren xedetan, plataformaren etelan. Estatuak, hots, botereak berezko mekanismoak ditu herriak sortzen dituen bitartekoei aitziz egiteko. Bateria edo Hautetsien Kontseiluari, konparazione.

Zentralizazioa

Frantziako Estatuak –aldian aldiko gobernuak nahiz Parisko Legebiltzarrak; Senatua eta Asanblea barne– aspaldidanik iragarritako deszentralizazioa nola gauzatu duen inkognita da oraindik ere. Frantziako Estatuaren egitura zentralista astuna, motel eta nekez birmoldatzen ari da. Europako estatu boteretsua izan arren, aro berriei egokitzeko arazoak ditu. V. Errepublikaren eredu zaharkitua dago. François Mitterranden aroaz gero, baita ondorengo ezkerreko gobernuen ondoren –30 urte joan dira harrez gero–, alderdi sozialistaren François Hollande azken presidentek ez du eskuinaren bestelako politikarik gauzatu. Ezker edo eskuina izan, frantziar estatuaren jakobinisten logikak nagusia izaten jarraitzen du. ■

